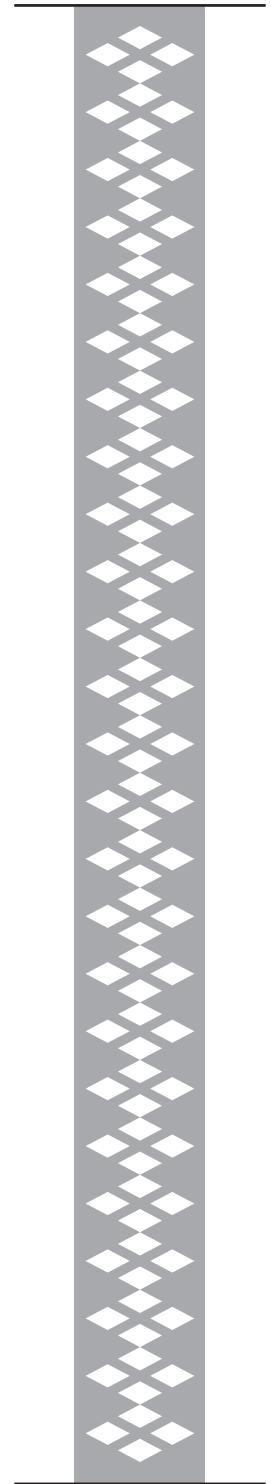

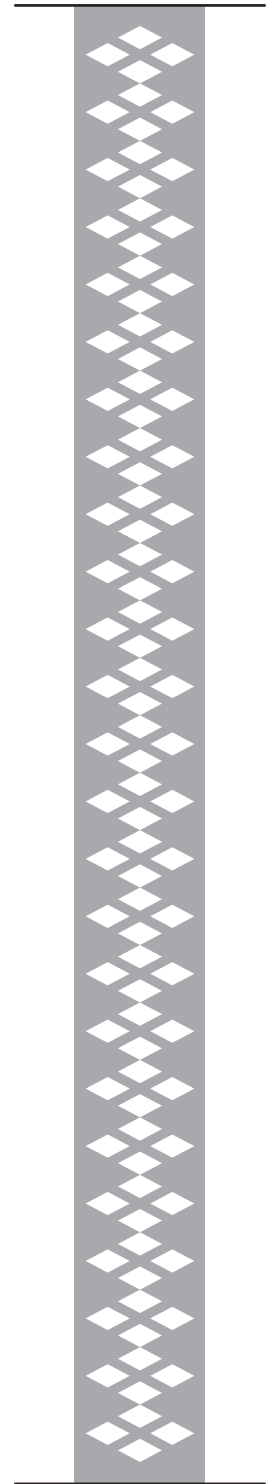
SUŠTINA KENDOJA

SUŠTINA KENDO A

DAREL MAKS KREJG

Naslov originala:
Heart of Kendo - Darrell Max Craig

© Copyright za Srbiju
IP BABUN

Prevod: Zvonimir Baretić
Lektura: Dragan Paripović

Grafička priprema: Darko Čvorović
Štampa: Bubanjštampa

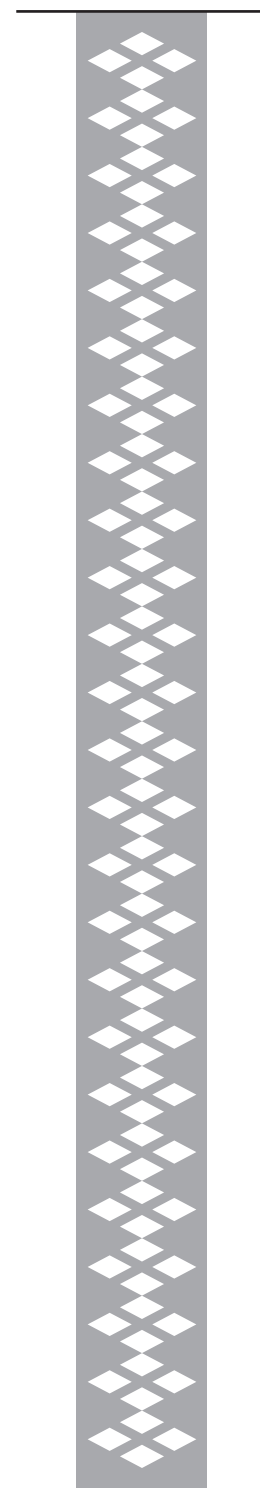
Tiraž: 777

Beograd 2016.

ISBN 978-8683737-98-7

SADRŽAJ

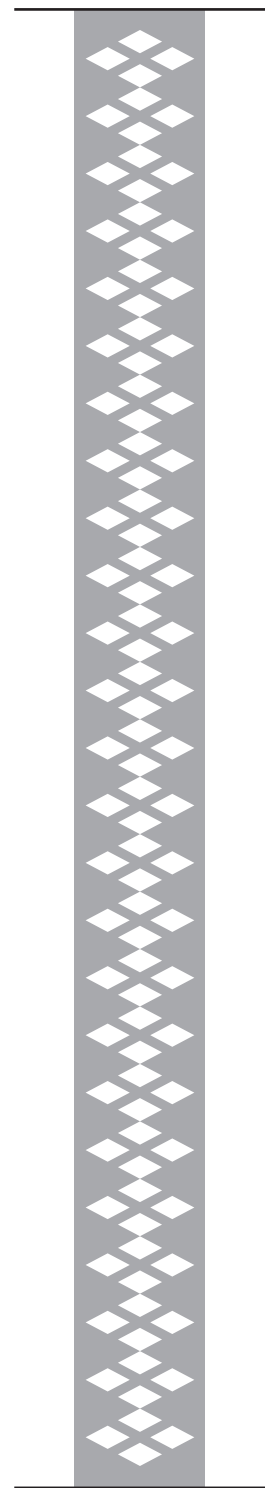
PREDGOVOR	VII
SUŠTINA KENDOJA	XI
1. POČETAK	1
2. RAZGOVORI S JEDNIM SAMURAJEM	29
3. REI	61
4. KENDO OPREMA	71
5. KEIKO	93
6. BAZIČNI UČI MEN, KOTE, DO	117
7. KRATKA ISTORIJA KENDO KATA	131
8. TEHNIČKE KATE	151
DODATAK	221
REČNIK	231

PREDGOVOR

Ova knjiga s jedne strane objašnjava poreklo, opremu, tehniku (*vaza*) i formalne vežbe (*kata*) japanskog mačevanja ili „puta mača“ (*kendo*), a s druge tradiciju i stil života ili pogled na život koji čovek mora usvojiti da bi sledio njegova učenja. Knjiga je takođe biografski prikaz Harutanea Čibe, čoveka koji je blisko povezan s tom veštinom – *senseja* koji predstavlja tridesetsedmu generaciju mačevalačke škole porodice Čiba (*hokušin ito rju*), učitelja koji je izvršio velik uticaj na mene i promenio mi život. Bilo bi skoro nemoguće izraziti dubinu poštovanja i uvažavanja koje gajim prema kendo i njegovoj tradiciji, a da ne kažem nešto o onom što sam lično proživio dok sam se kretao tom stazom.

Svejapanska kendo federacija je nedavno objavila odličan japansko-engleski rečnik kendo pojmova u kome je *kendo* definisan kao „forma *budoa* koja teži uvežbavanju svesti i tela i kultivaciji čovekove ličnosti pomoću partnerskog vežbanja tehnika uz upotrebu bambusovog štapa (*sinai*) i nošenje zaštitne opreme (*kendogu*)“. Mom shvatanju kendoa još je bliži opis koji se pojavljuje na početku tog rečnika u poglavlju „Pojmovi kendoa“: „Kendo je disciplinovanje čovekovog karaktera pomoću praktične primene principa dugačkog mača (*katana*).“ Dakle, kendo je mnogo više od prostog izučavanja sečenja i probadanja mačem. On obuhvata jednu filozofiju života i etiku ponašanja. Prosti crteži i opisi nikad ne mogu preneti suštinsku dimenziju kendoa, ali to je ostvarljivo pomoću pažljivog slušanja učitelja. Stoga sam u knjigu uključio razgovore – doslovno samo ono čega sam mogao da se prisetim – koje sam godinama vodio sa svojim učiteljem, Čiba *sensejom*.

Posle izučavanja više različitih ratničkih veština došao sam do nekoliko zaključaka. Kao prvo, sve ratničke veštine obuhvaćene pojmom *budo* u suštini su iste. Štaviše, ako se podučavaju pravilno, one su jedno beskrajno putovanje; one su način života. Reč *budo* sastoji se od dva dela: *bu* („ratnički“) i *do* („put“, „uličica“ ili „staza“). *Budo* podrazumeva ponosan hod pravilnog držanja i odrešitog koraka pri kome se nikad ne skreće s puta. Vaš *sensej* ili učitelj neće žaliti truda da vas ispravno vodi putem ako tako vežbate. Ako se kolebate ili niste spremni za neophodne žrtve, luča vodilja vašeg *senseja* brzo će utrnuti. Onog trena kad stupite na taj put počinje vaše beskrajno putovanje u prošlost, u jednu bogatu istoriju i tradiciju. Naravno, izgubićete se bez doličnog vođstva. Ako pak pronađete odgovarajućeg vođu i ako ga sledite dolično, on će se tim putem kretati s vama do kraja života.

Upoznao sam i vežbao s nekima od najumnijih učitelja ratničkih veština koje je Japan imao da ponudi. Zahvaljujući njihovom neumornom vođstvu uspeo sam da otkrijem nekoliko oslonaca ili uporišta na toj beskrajnoj stazi, s tim što sam nekad bio vučen unazad a nekad guran napred. Moj najstrašnji trenutak je bio kad sam ušao u jednu pećinu prateći učitelja. Iznenada, on je ugasio svetiljku koju je nosio.

„*Sensej*“, oglasio sam se tiho.

Nije bilo odgovora.

„*Sensej*, ništa ne vidim.“

Opet bez odgovora.

„Ne mogu da vidim šaku ispred svog lica. *Sensej*, gde ste?“

Bez odgovora.

„*Sensej*, da li ste dobro?“

Bez odgovora.

„*Sensej*, ovo nije nimalo zabavno!“

„I nije tako zamišljeno.“

„Gde ste?“

„Gde bi voleo da se nalazim?“

„Tamo gde biste pomogli da vas pronađem u ovom paklu!“

„Ja znam gde se nalazim i ne koristi se tim tonom.“

„Izvinite.“

„Ja znam gde se sada nalaziš, ali šta ćemo za kasnije?“

„Sensej, obećavam da ću pažljivije da vas pratim.“

„Ja neću uvek biti pri ruci da ti pokazujem put. Moraš stalno da paziš. Veliki je dar biti blagosloven svetlom znanja tako da drugi mogu lakše da te prate.“

Ponovo je upalio luču i pružio da je prihvatim, ali u trenutku kad sam je čvrsto uhvatio on je iščeznuo.

Nemoguće je ovladati nekom veštinom samo pomoću knjige. Nikakav tekst, crteži ili fotografije ne mogu sami za sebe da dočaraju ritam i fluidnost tehnika (*vaza*). S druge strane, neograničeno je ono što je čovek u stanju da nauči od jednog dobrog *senseja* kadrog da demonstrira pravovremenost, stav, dobro odstojanje (*maai*) i koordinaciju koji su potrebni da bi se ovladalo i najmanjom kretnjom kendoa. Ja se uprkos tome nadam da će ova knjiga poslužiti kao vodič do prefinjenih detalja i principa kendoa. Takođe se nadam da će biti od pomoći malim klubovima kendoa u koje jedan kvalifikovani *sensej* može da svraća samo povremeno. Iskreno se nadam da će ova knjiga pobuditi veće zanimanje za formalne vežbe (*kata*) i veće uživanje u njihovom vežbanju. Kad jednom shvatite principe kendoa, uveren sam da ćete uživati u samopouzdanju i blagostanju koji iz toga proističu. S vremenom i praksom moći ćete taj duh da prenesete u svakodnevicu svog života.

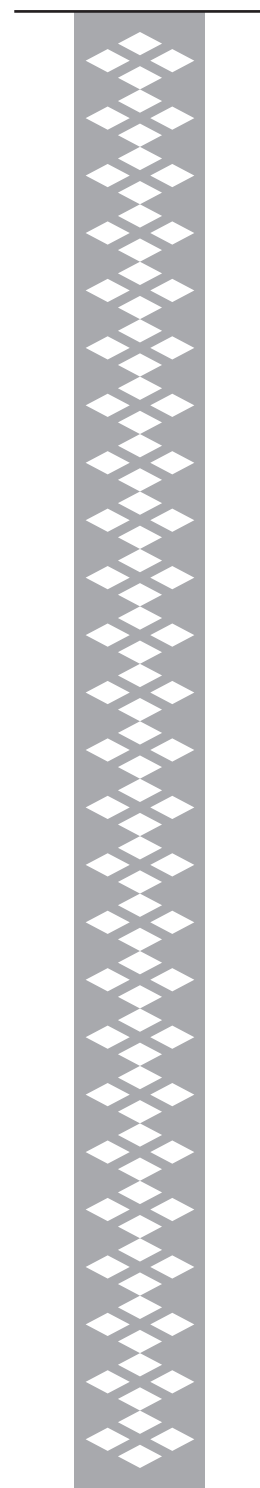
Voleo bih da se zahvalim Klaudiji Smit na ukucavanju teksta i strpljenju; Geriju Grosmanu, mom učeniku *đu-đucua* i karatea, koji je kao i uvek odradio sjajan posao izvršivši redakciju teksta; Alanu Parku i Himenezu Blanku na njihovim prelepim crtežima, a naročito *O-senseju* Harutaneu Čibi iz *hokušin ito rjua* koji je uvek bio tu da me ohrabri i pomogne pre nego što me je ostavio da pronađem svoj put. Sve dok je varošice Čiba u Japanu i dok se

kendo bude širio po svetu, ili sve dok je ljudi koji će posezati za knjigom da bi saznali nešto o samurajskim porodicama Japana, dotad će biti prisutan i duh *senseja* Čibe.

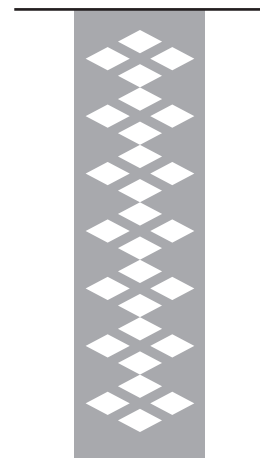
Sensej Osaki Šigeharu, jedan od najistaknutijih kovača mačeva u Japanu u potrazi za savršenstvom u svojoj veštini.

SUŠTINA KENDOJA

1

POČETAK

BILA je godina 1966. Podučavao sam ljude karateu približno jednu godinu kad sam se telefonski čuo s jednim japanskim gospodinom. Teško ga je bilo razumeti, ali on je uporno nastavljao da me propituje u stilu: „Da li vežbate kendo?“

„Ne samo da ga ne vežbam“, trudio sam se da mu objasnim, „nego ne shvatam ni o čemu pričate. Mi ovde vežbamo karate.“

On je nastavio da priča: „Ne, ne. Ja vežbam kendo.“ Na kraju je rekao: „Nema veze, nema veze. Ne razume. Dolazim u *dođo*. Molim, čekajte. Hvala. Do viđenja.“

Oko četrdeset pet minuta kasnije stigao je čovek koji će postati moj prvi instruktor kendoa, *sensej* Đurato Jađima. Sa sobom je doneo dvadeset mačeva od bambusa (*šinai*) i dva kompleta oklopa (*bogu*). Kad sam mu objasnio da nema nikog u školi s kim bi mogao da vežba, on je rekao nešto poput ovog: „U redu. Ja podučavam, ja podučavam.“ Sinulo mi je da je došao s namerom da mene podučava. Ne sećam se čak ni da li me je pitao da li želim da učim kendo, već je samo obznanio da će on da me podučava. Taj susret je bio početak puta kojim se još uvek krećem.

Sensej Jađima je bio nizak, ali je po japanskim merilima od pre dvadesetak i više godina bio prosečne visine. Engleski nije govorio najbolje, pa se većina naših časova svodila na probe i

Sensej Đurato Jađima u trenutku podučavanja

greške. Svojski sam se trudio da sledim njegova uputstva, ali sporo sam napredovao zbog jezičke barijere i potpunog nerazumevanja veštine kojoj me je podučavao. *Sensej* je prvo objašnjavao rad kukova i stopala, a potom pravilno sečenje mačem. Nažalost, što sam se više trudio bivao sam sve lošiji. *Sensej* bi onda rekao: „Zaseci moju rukavicu (*kote*).“ Ali kad god bih pokušao, on više nije bio tamo i njegov *šintai* bi se s treskom spustio na moju glavu. Posle nekoliko meseci smogao sam hrabrosti da ga upitam: „Kako da zasečem vašu rukavicu (*kote*) ako se stalno pomerate?“ On se samo nasmešio i dohvatio i okrenuo moj štitnik lica (*men*) na takav način da sam se našao na leđima. Zatim je munjevito seo na rešetku štitnika koji mi je pokrивao lice, zgrabio donji deo mog oklopa za grudi (*do*) i onesvestio me pritiskujući mi grlo njegovim gornjim delom. Posle toga više nikad nisam postavljao suvišna pitanja. On je jednostavno vodio a ja sam ga sledio, što je u stvari najbolji način učenja.

Iako su časovi bili teški, otkrio sam u neko doba da sam stvarno zavoleo kendo. Moj trud je bio nagrađen jer sam 1968. stekao *šodan* (crni pojas prvog stepena). Vežbao sam kendo oko pet godina kad me je 1971. *Sensej* na moju veliku radost obavestio da ću učestvovati na jednom takmičenju kendoa u Kaliforniji. Nažalost, moje prvo iskustvo u vezi s takmičenjem (*šiai*) najviše bih voleo da zaboravim. Greške su sastavni deo procesa učenja i često vrlo bolne. Ja sam bio izbačen iz ravnoteže već samom činjenicom da sam bio jedini belac koji je učestvovao na tom takmičenju, ali moja zbunjenost je dostigla vrhunac kad sam nogom počistio prvog protivnika, zgrabio ga za štitnik lica (*men*) i seo na njega. Taman sam se spremio da ga pridavim, kad su me sudije ščepale ispod miški i svukle na pod vičući nešto na japanskom što nisam voljan da ponovim. Ubrzo posle toga posetila nas je jedna delegacija iz Kalifornije i obavestila *Senseja* da on podučava kendo iz vremena pre Drugog svetskog rata, a koji više nije prihvatljiv u savremenom takmičenju. Ja sam sav srećan prihvatio te novine jer su moji dani bacanja preko kuka, nožnih čišćenja i uvrtanja glave praktično bili okončani, barem u kendou.

Ako se osvrnem na prošlost, uviđam da je godina 1973. bila odlučujuća po moje bavljenje ratničkim veštinama jer mi se tada

desilo nekoliko izuzetnih stvari. Prvo sam za vreme Drugog svet-skog kendo šampionata u Los Anđelesu i San Francisku upoznao *senseja* Secuđija Kobajašija iz glavnog policijskog odseka za obezbeđenje Carske palate. Razgovarali smo i ubrzo sam se opet našao na putu za Japan, samo na njegov poziv. Tom prilikom otvorile su mi se oči za jedan novi svet. Iako je na vizitkarti *senseja* Kobajašija pisalo Carska palata, ja nisam imao pojma da ću kendo vežbati u Carskom dođou. To bi moglo da se uporedi sa odlaskom u Belu kuću u kojoj ćete samoodbranu vežbati s Tajnom službom. Iako sam vežbao mačevanje već sedam godina, tek sam zahvaljujući iskustvu stečenom sa *sensejem* Kobajašijem počeo da uviđam šta je to prava veština kendoa. Moj odnos s

Šihan sensej Kobajaši izvodi kendoću katu hokušin ito rjua u dođou Harutanea Čibe u Osaki, Japan, 1979. Moj sin Daren Krejg i jedan učenik iz Hjustona nalaze se u pozadini.

njim trajao je više od dve decenije i za mene je bio neprocenjiv. Za vreme mog boravka u Japanu *Sensej* je uvek nalazio vremena za vežbanje i njegovo podučavanje nikad nije bilo dosadno.

Ipak, ono najbolje tek je trebalo da usledi.

Cilj kendoa i svih japanskih ratničkih veština nije savršena čisto fizička tehnika, već razvitak podatnog i brzomislećeg uma, tj. svesti koja je kadra da reaguje instinktivno, odvažno i bez oklevanja na sve što joj je suprotstavljeno, nezavisno od okolnosti. Kendo je podeljen na tri dela: osnove (*kihon*), vežbanje s partnerom (*keiko*) i formalne vežbe (*kata*). Iako dotičem sve tri stavke, u knjizi se ipak najviše bavim *katama*. Ali pre nego što se upustimo u njihovo detaljno razmatranje, u uvodnom poglavlju – kao protivtegu toj priči – pozabavićemo se principima koji čine suštinu kendoa.

Sensej Harutane Čiba je koristio vodu kao parabolu pri osvrtu na vežbanje: „Pri vežbanju *kate* ili *šiai*u svest bi uvek trebala biti ista, odnosno mirna kao površina jezera. Mirna voda je kao ogledalo; ona odslikava sve što je okružuje. Ali kad je uzburkano, jezero odražava samo nemir u svojim dubinama. *Šiai* i *kate* uvek bi trebao da vežbaš staložen, nalik na mirnu površinu jezera, pri čemu je svest opuštena i spremna da uoči najnezatniju protivnikovu kretnju.“

Pravilnoj upotrebi tehnika (*vaza*) sadržanih u jednoj *kati* možete se nadati samo ako prvo shvatite njihov pravi smisao. Te tehnike obuhvataju pravovremenost, ravnotežu, stav, brzinu, koordinaciju i samodisciplinu. Hajde da se osvrnemo samo na jedan od tih šest elemenata: stav ili, na japanskom, *šizen hontai*. Koju god *katu* da izvodite, stav koji zauzmete tokom akcije od presudnog je značaja po njen uspeh. *Sensej* Čiba je jednom prokomentarisao: „U porodičnim svicima *hokušin ito rjua* stoji zapisano da uopšte niste naučili *katu* kad ste je jednom dobro naučili. Pokreti *kate* postaju kao vaše svakodnevne kretnje i neprijatelj neće moći da vas poseče mačem. Jedan vazal (samuraj ili ratnik) porodice trebalo bi da izučava *katu* sve dok njegov stav u svakodnevici

ne postane isti kao u trenucima opasnosti.“ Doličan stav mora da postane instinktivan. Tehniku nećete moći izvesti valjano sve dok to ne postignete.

Jedan izuzetno dobar stav obezbeđuje fizičku i mentalnu ravnotežu koja je preduslov savršenog pokreta ili tehnike (*vaza*). *Sensej Čiba* je rekao da svest mora da se usaglasi s telom da bi se kendo pravilno razumeo. I najmanji pokret u kendou zahteva koordinaciju tela i svesti. Telo je lišeno osećaja bez pet čulnih oseta prepoznatih u svesti, a svest ne može da postoji mimo tela. Ako ne izvršite njihovu koordinaciju, biće to slično pokušaju da aplaudirate jednom rukom. Proizvešćete tražen zvuk tek kada sastavite dva dlana. Bićete u stanju da shvatite njihovu pravu funkciju tek kad naučite da usaglašavate telo sa svešću posredstvom stalnog vežbanja.

Japanci kažu da je potreban ceo život da bi se jedna *kata* savršeno naučila.

Morate da pripremite partnera kad vežbate kendo *katu*. Drugim rečima, morate čekati do poslednjeg trenutka ispod njegove zamahnute oštrice pre nego što se pokrenete. Morate ostati u stavu tako da napadač ima utisak da je izveo uspešno sečenje sve do trenutka kad shvati da je promašio. To će ga navesti da prirodno izvrši sečenje i da zatim u poslednjem trenu izgubi fizičku i psihičku ravnotežu pri čemu je ovo potonje mnogo važnije. On će tada zastati da se sabere. Pauza može biti toliko kratka da ćete možda – ako vaša koordinacija nije savršena – spoznati da niste u stanju da iskoristite njegovu zbunjenost; i prilika će promaći jednako brzo kao što se pojavila. *Učidači* (učitelj) u kendo *kati* se obično prvi pomera, a sledi ga *šidači* (učenik). To omogućava braniocu da pokrete uskladi s protivnikovim kretnjama. U stanju ste da iskoristite priliku i primenite svoju tehniku (*vaza*) tek kad ste dovoljno vešti da svoje kretnje uskladite s protivnikom. Naime, učitelja (*učidači*) morate dovesti u takvo psihičko stanje i fizički položaj da s lakoćom možete primeniti svoju tehniku. Ako vam pravovremenost i ravnoteža nisu u ritmu s *učidačijem*, onda nećete uspeti i može se desiti da sami izgubite ravnotežu. On će za to vreme povratiti ravnotežu i pružiće mu se savršena

prilika za protivnapad. U pravom dvoboju on će sigurno iskoristiti takvu priliku.

Svoje telesne kretnje morate prirodno usklađivati s *učidačijem*, sve vreme održavajući svest čistom i otvorenom prema spolja. Ako vam naruši ravnotežu ili stav, verovatno ćete psihički pokleknuti i *učidači* će vas lako poraziti. *Sensej* Čiba je jednom rekao: „U trenutku kad *učidači* izvrši sečenje (u *kati*), vaša prva reakcija kao početnika jeste da se ukočite i stegnete, da snagu dočekate snagom. Ako pak ovladate mačem posredstvom stalnog vežbanja i pravilno shvatite principe, onda ćete protivnika dočekivati bez te napetosti. Zahvaljujući stalnom vežbanju otkrićete tehniku *debane*. Ona zavisi od stanja uma zvanog *sen* u kome presrećete napadača tako što u njegovoj svesti prepoznajete tačan trenutak kad je rešio da vas napadne i delić sekunde pre nego što se to fizički ispoljilo vršite protivnapad. Da biste izveli *debana-vazu*, prvo morate uspostaviti kontrolu nad napadačevom svesti, a tek potom mu pobeđujete telo.“

Dok je objašnjavao *sen*, upitao sam *Senseja*: „U šta gledate ako ste uspostavili dolično stanje duha i stav?“

Odgovorio je vrlo jednostavno: „Ostani otvoren za sve, miran poput površine jezera. Pazi da se ne fokusiraš samo na jedno. Ako se usredsrediš na nešto konkretno, to će smesta da ti veže svest. Time će se zanemariti drugi pokreti i postaćeš laka meta za napad.“

„Ali *Sensej*, to me zbunjuje jer ste uvek govorili da su oči ogledalo duše.“

„Tačno, ali dok gledaš u oči, sagledavaj *učidečija* celog, od glave do pete. Izoštrićeš svoja čula i razviti te instinkte budnosti samo ako budeš stalno vežbao.“

U kendo, pogotovo u kendo *kati*, svest morate isprazniti od svih predubedenja kako biste shvatili o čemu se stvarno radi. Morate biti u stanju da iz smrtnog tela iskoračite u svoju duhovnu sferu, da svest dovedete u stanje otvorenosti i prijemčivosti. Kad

jednom otkrije taj put na samom vrhu planinske staze, čovek kao da je pešačenje zamenio jahanjem. Put ne postaje lakši, već se samo sporije zamarate. Otkrićete osećaj spokojstva, osećaj jedinstva s mačem i duhom. To spokojstvo kontrolisaće svest koja će omogućiti telu da se kreće na način poznat samo majstorima.

Većina nas, koji izučavamo neku borilačku veštinu, nazivamo ono čime se bavimo „ratnička veština“. Strogo govoreći, taj izraz se odnosi samo na discipline koje su postojale u eri samuraja – *buducu* doslovno znači „ratničke veštine“ – a koja je službeno okončana 1868. s dolaskom na vlast dinastije Meidi. Sve one koje su se pojavile posle toga (aikido, džudo i kendo) spadaju u *budo* što doslovno znači „ratnički put(evi)“. Japanski putevi *budoa* razlikuju se od starijih ratničkih veština samuraja. Taj sufiks *do* postepeno je zamenio sufiks *đucu*. Na primer, tokom poznih 1930-ih džudo (pravilnije, *đudo*), čiji je tvorac dr Ćigoro Kano, još uvek se zvao *đuđucu*.

Samuraj po imenu Čuta Nakaniši razvio je oklop (*bogu*) kendoa i bambusov mač (*šinai*) 1700-ih godina. Čak i pre toga – 1668. ili približno u to vreme – koristio se izraz *kendo*. Majstor Gorodaiju Abe, osnivač *abe rjua*, koristio je izraz *kendo* za svoj stil *kenđucua*, koji se praktično i teorijski nije razlikovao od drugih stilova mačevanja iz tog vremena. Ujedinjenje Japana oko 1600. uspostavilo je jedno razdoblje mira, a s njim je došlo i do bazičnih promena u tradicionalnom *buducuu*, koji je dotad bio suviše sužen, primenljiv samo u ratnim okolnostima. Bokuden Cukahara, jedan od najživopisnijih japanskih samuraja iz 17. veka, putovao je uzduž i popreko Japana pokušavajući da otkrije dublje značenje svog kendoa, ubeđen da mora postojati jedna mnogo plemenitija ili duhovna svrha *buducua*. Bokuden je nekom prilikom rekao jednom kolegi samuraju da je glavni smisao upotrebe mača „u ubijanju sopstvenog ega, a da je ubijanje protivnika manje važno“. Približno u isto vreme *sensej* Sakemoči Cuđi, osnivač *mugai rjua*, rekao je nešto slično: „Veština mačevalaštva, pored toga što nas podučava savladavanju protivnika, sadrži i vrednosti od značaja za svakodnevni život.“

Sensej Čiba me je obavestio da su se, u skladu sa spisima dođoa koji sežu preko 750 godina u prošlost, oklop za telo i lažni mač u okviru *hokušin ito rjua* počeli koristiti tek oko 1860. iako su ih mnoge mačevalačke škole već usvojile. To odstupanje od tradicionalnog *kenđucua*, starog načina vežbanja u dođou, odvijalo se polako. U okviru tradicionalnog *kenđucua* učenik se podučavao samo formalnim vežbama (*kata*), koristeći pri tom pravi dugački mač (*katana*) ili isto toliko opasan drveni mač (*bokuto*).

Upitao sam *senseja Čibu* šta znači reč *ito* u nazivu *hokušin ito rju*.

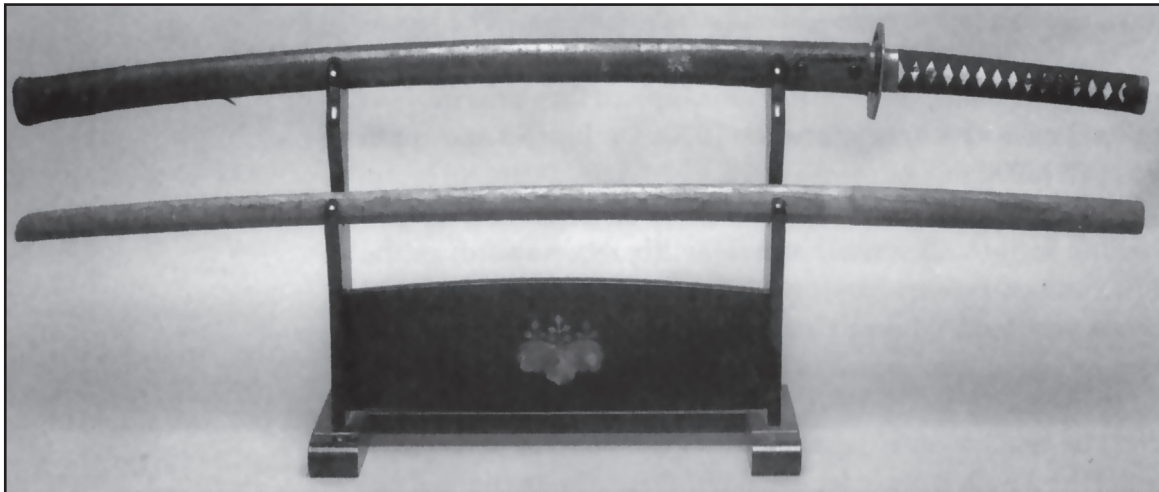
„*Ito* znači stil 's jednim mačem'.“

„Da, ja to znam... ali koji je smisao toga?“

„Da se koristi samo jedan mač.“

„Da, *Sensej*, ali zar nisu svi mačevalački stilovi *ito rju*?“

„Ne.“

Kad je sensej Harutane Čiba umro, njegovu katanu mi je uručio sensej Frenk Goiši, glavnokomandujući u dođou Čiba u Fresnu. Sensej mi je ostavio drveni bokuto tokom svoje poslednje posete Teksasu, 1991.

„Ako izuzmemo stil Mijamota Musašija s dva mača, zar nisu...?“

„Oh! Shvatio sam šta hoćeš da me pitaš. Neki ljudi su nazvali mačevaoca koji je ovladao veštinom ubijanja protivnika samo jednim sečenjem *ito stilista kenducua*. Naravno, u to vreme ne bi poživio dugo ako ne bi bio u stanju da ubiješ protivnika jednim potezom mača.“

„Sensej, kad je po vašem mišljenju došlo do najveće promene u *kenducuu*?“

„U eri Meidi (1868-1912).“

„Zašto?“

„Verovatno zato što je 1874. ili u približno to vreme car Micuhito zabranio nošenje mača na ulici.“

„Hoćete da kažete da više nije bilo samuraja?“

„Moglo bi se tako reći, ali je najvažnije da je vlada Meidi bila vrlo naprednih shvatanja. Car Micuhito je insistirao na zapadnjačkim stavovima i običajima.“

„A kako su na to reagovali samuraji?“

„Na osnovu mog sećanja i očevih priča o tim vremenima, to je bila nimalo prijatna stvarnost za ratničku klasu. Ukidanje feudalizma je značilo da će puške zameniti mačeve; običan pešak iz redova seljaštva trebalo je da postane novi japanski ratnik. Samurajima je bilo zabranjeno da nose tradicionalne perčine. Bilo je protivzakonito nositi mač u javnosti.“

„Da li su samuraji digli ruke od svega?“

„Digli ruke? Šta to znači?“

„Da li su popustili, jednostavno prihvatili ono što je vlada od njih tražila.“

„Ah. Neki jesu, ali mnogi su poput moje porodice postali nasilnički gnevni u vezi s novim zakonima. Usledio je ceo niz bezuspešnih ustanaka i pobuna.“

„Da li je to doprinelo nekakvom poboljšanju? Da li se nešto vratilo na staro?“

„Nije. Svi otpori su bili slomljeni, ali znam da su se samuraji žestoko i na duge staze opirali idejama nove vlade. Danas još uvek ima ljudi, poput mene, koji se sećaju starih samuraja i njihove

dece kako šetaju ulicama s netaknutim perčinima i prkose naporima policije da sprovede zakon o skraćivanju kose.“

„Pa, *Sensej*, šta se desilo sa svim tim školama ratničkih veština?“

„Neki *senseji* su ostali privrženi starovremenskom načinu života i konačno su se izgubili u izmaglici vremena. Srećom po budućnost japanskih ratničkih veština, svi *senseji* iz ere Meidi nisu bili tako isključivi u svom pogledu na budućnost. Moj otac, suočen s prazninom koja se javila s nestankom starih *buducua*, polako je počeo podučavati ljude duhovnim aspektima te veštine pomoću *budoa*. Taj novi put omogućio je kendoistima da očuvaju vrednosti posvećenog vežbanja i samousavršavanja. To je omogućilo kendoistima da pregrupišu svoje ciljeve, da usvoje napredne ideje i postanu korisni vladi Meidi.“

„Da, *Sensej*, ali da li je to promenilo način učenikovog vežbanja s mačem?“

„Pa, to je dobro pitanje na koje nije lako odgovoriti.“

„Zašto?“

„Otvorilo se mnogo novih *dođoa* koji su podučavali samo pomoću *bogua* i *šinaja* i bili otvoreni za sve koji su mogli da plate članarinu. S druge strane, sale za vežbanje poput naše bile su u suštini zatvorene za javnost. Pristupalo se na osnovu poziva ili pismene preporuke nekog koga je moj otac poznavao. Pravila u vezi pristupa bila su vrlo stroga. Treninzi su se održavali dvaput dnevno, ujutro i uveče. Jutarnje treninge uglavnom je vodio moj otac i skoro uvek su se sastojali od *kata* uvežbavanih s partnerom ili samostalno. Koristili smo pravi mač ili njegovu drvenu zamenu. *Kata* se izvodila sa osećajem jednog pravog dvoboja i oružje se zaustavljalo tik pre samog dodira ili blokadom. Vrlo dobro se sećam neprijatnog iskustva kad bih zadobio jedan od mnogih nenamernih udaraca drvenim mačem (*bokuto*). Moj otac je verovao da je triput dovoljno za pokazivanje neke tehnike (*vaza*). On je podučavao primenu određene tehnike (*vaza*) celu sedmicu. Zatim je davao tri nedelje da je uvežbavate kroz *katu* ili *učikomi* (vežba izvođenja udarca). Na kraju biste se sučelili s njim ako ste shvatili ono što ste uvežbavali.“

„Sensej, šta se dešavalo ako niste shvatili tehniku?“

„Oh, tada biste iskusili neprijatan udarac po glavi. Majka mi je rekla da sam jednom ležao ceo dan i po na podu *dođoa*.“

„Zašto, Sensej?“

„Moj otac je rekao majci da razmišljam.“

„Da razmišljate o čemu?“

„Rekao je da ja moram da razmislim o svojoj grešci.“

„Ali Sensej, mogli ste da umrete.“

„Da sam umro, otac bi smatrao da nisam učio tehniku (*vaza*) i mogao je da počne s podučavanjem nekog novog učenika koji bi je naučio. To je sve vrlo jednostavno, Darel; moraš da vežbaš vrlo naporno.“

„Sensej, mislim da se tim prelaskom s *buđucua* na *budo* i nisu zbile tako velike promene.“

„Tačno. U stvari, došlo je i do toga posle Drugog svetskog rata kad sam 1951. ponovo otvorio *dođo*. Mi još uvek vežbamo sve stare *kate*, ali ne s nepopustljivom žestinom kao u eri Meidi. Danas se kendo ne podučava samo zbog tehnike (*vaza*) kao u klasičnom *kenducu*. Naglasak je na trima važnim stavkama – fizičkoj pripremljenosti (*rentaiho*), obrazovanju i moralu (*šušinho*) i primeni tehnike (*šubuhō*). Izgleda da mnogi Zapadnjaci misle da je kendo sport bez ikakve samoodbrambene vrednosti; na japanskom mi to zovemo *kjogi*. Smatram da je to daleko od istine. Pojedinaac, bez obzira na to da li je muško ili žensko, utiskuje svoj pečat veštini i drugi ljudi na osnovu toga izvode zaključke.“

„Sensej, mislite li da su ratničke veštine (*buđucu*) zauvek izgubljene?“

„Sa stanovišta samuraja iz razdoblja koje je prethodilo eri Tokugava, mislim da je tako. Kad danas pričamo o ratničkim veštinama (*buđucu*), primorani smo da posegnemo za knjigama koje se bave prošlošću. Poput evropskih vitezova koji su živopisni i slikoviti, one su nadživele svoju korisnost. Ja mogu s tobom da vežbam staru *katu* i zajednički možemo da održimo